

מונסון – תערוכת יחיד לעדי ארגוב, מאי-יוני 2019

טקסט מאת אוצר התערוכה עידו כהן

"סבור אני", אמר פעם, "כי כל עלה של ציץ או תולעת קטנה עלי דרך מדברים יותר אל הנפש ומכילים בקרבם יותר מכל הספרים אשר בספריה כולה. באותיות ובמילים אין להביע מאומה. פעמים אני כותב איזו אות יוונית, Theta או Omega, וכשאני מסובב קצת את העט אנה ואנה, והנה מכשכשת האות ונהפכת לדג ומזכירה בין-רגע את כל הנחלים ואת כל הנהרות שבעולם, את כל הצונן והרטוב, את האוקיינוס של הומירוס ואת המים שעל פניהם התהלך פטרוס, או יש שהאות נהפכת לצפור, זוקפת זנב, מסמרת נוצה, מתנשבת, צוחקת ופורחת לה. - ואתה, נרקיס, בודאי אין אותיות כאלה נחשבות בעיניך? ואילו אני אומר לך: בהן כתב אלוהים את העולם."

מתוך נרקיס וגולדמונד מאת הרמן הסה

לאחר שהתחלתי לקרוא אותו בהמלצתה, במהרה הבנתי מדוע סיפרה לי עדי שנרקיס וגולדמונד, אותו קראה בראשית ימיה ב"בצלאל", הוא אחד מהספרים שהשאירו עליה חותם באופן משמעותי ביותר. ההיכרות עם עדי לימדה אותי על שני כוחות מנוגדים הקיימים בה, נאבקים ומתערבבים זה בזה על בסיס יומיומי, באופן שנוכח ומשתקף בעוצמה ביצירתה. כוחות אלה הם הרוח או האינטלקט (אותם מייצג נרקיס בספרו של הסה) מחד, ומאידך החומר או האינטואיציה (אותם מייצג גולדמונד).

חוסר שקט אינטלקטואלי, משולב בסקרנות אין-קץ שמבקשת להבין את מהותם של הדברים היוצאים תחת ידיה מאפיינים את עדי במידה רבה. באופן אישי התחבטתי לא אחת בשאלה כיצד, במאה ה-21, ניתן ללמד סנגוריה על פרקטיקה רישומית וצוירית, שמבוססת בעיקר על הפשטה? האם אין דברים "דחופים" יותר – מצבי חירום אקולוגיים, חברתיים וכיוצא באלה להידרש אליהם? יש גם יש. אבל ישנה גם נפש האדם והצורך שלה בהזנה חושית ורגשית שאינה תלויה בדבר, שחשובים לא פחות.

בהקשר זה מעניין להזכיר את החיבור המרתק הפשטה ואמפתיה, שכתב ב-1908 היסטוריון האמנות הגרמני ווילהלם וורניגר. וורניגר טען כי סגנונה של תקופה נתונה נקבע בהתאם לצורך של האדם בהפשטה כדי להשיג הנאה אסתטית. בעתות שבהן האדם "חי בשלום" עם העולם החיצון ומבין את תופעותיו (כמו למשל בתקופת הרנסנס עם התעוררותה של תשוקה מחודשת ללמידת והסברת תופעות הטבע והיקום) הוא ישאב הנאה מקיומו האורגני של העולם ובהתאמה גם מייצגו באופן נטורליסטי. לעומת זאת, הנטייה להפשטה באמנות תמצא בעתות שבהן חש האדם חרדה ואי-נחת נוכח האקראיות והשרירותיות המאפיינים את עולמו, אז ימצא מרגוע בצורות אבסולוטיות, בלתי ניתנות להפרכה, שניתן לבטוח בהן. האין זה העידן שבו אנו חיים?

נקודות המוצא האמנותיות של עדי הן הקו והרישום. פעם, בשיח גלריה, שמעתי את יאיר גרבוז אומר ש"הרישום הוא דרך, מסע. הקו מוביל אותנו - וזה תמיד למקום שלא היינו בו". כך יש לגשת לרישומים של עדי. זהו מהלך המותנע כמעט מידי יום: סקיצות או ניסויים אינטואיטיביים ונעדרי תכנון מתחילים את דרכם עם עטים ומרקרים במחברת, או על גבי ניירות בגדלים שונים. בשלב מסוים בתהליך מופיע "ניצוץ של הסתברות" (כפי שעדי מכנה אותו) או איזו "נביעה" – הקווים מתחילים "להיראות כמו משהו". זו יכולה להיות רמיזה פיגורטיבית או רק תחילתו של מתח מורגש, הנובע מהמפגש בין הקווים, מיקומם, מסלולם ועובייהם.

בשנתיים האחרונות עוסקת עדי בתרגום הפרקטיקה הרישומית שלה למדיומים נוספים, ובעיקר לציור. היא עושה זאת דרך מיצוי של נוסחאות צורניות או רעיוניות מתוך הרישומים והעברתן לציורים על-גבי מצעים שונים (בד, קרטון, עץ, פורמייקה, נייר, ועוד) ובמגוון חומרים (עפרונות, טושים, צבעי אלכוהול, שמן, מים, אקריליק וספריי). תרגום זה כרוך בדרגה נוספת של הפשטה וזניחה של הרמיזות הפיגורטיביות עד למצב שבו לא נותר דבר מלבד מחוות קוויות הנכפות על מבע ציורי מופשט ואקספרסיבי.

המשך מעבר לדף

עוד דבר העושה את עבודותיה של עדי למעניינות במיוחד הוא שהן לא לוקחות את עצמן יותר מידי ברצינות. עדי רושמת ומציירת במחוות שהיא מכנה "סלפסטיקות". את עבודותיה ניתן לאפיין בתכונה שהסופר האיטלקי איטאלו קאלווינו כינה "כובד ראש ללא משקל". בספרו *שיעורים אמריקאיים* הוא כותב:

אפשר לומר ששתי נטיות לב מנוגדות נאבקות זו בזו בספרות במשך הדורות: האחת, זו החותרת להפוך את הלשון ליסוד נטול משקל, המרחף על פני הדברים כענן [...]. והאחרת, זו החותרת לשוות ללשון את המשקל, את העובי, את הממשות של הדברים, של הגופים, של התחושות.

בעבודותיה של עדי תמיד יימצא האיזון העדין הזה, כאשר כתמיות רוויה נענית בשרבוטים תזזיתיים ואנרגטיים, שבתורם נענים במחוות קוויות בטוחות וגיאוטריות. באופן דומה, שם התערוכה, "מונסון", לא משקף רק את הכחולים, הצהובים, האפורים, החריטות והשרבוטים הנוכחים בעבודות המוצגות בה. תופעת גשמי המונסון מייצגת עבור עדי דואליות אינטואיטיבית-שכלתנית שמהווה דחף יצירתי משמעותי מאחורי העבודות, אותן ניתן למקם בנקודות שונות על גבי ספקטרום של הפשטה ומורכבות חומרית. אם לחזור לרוחו של וורינגר בהפשטה ואמפתיה, ניתן לומר שגם יצירתה של עדי מהווה עבורה "נקודת אחיזה בוטחת" בתוך הכאוס של החיים.